

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä helmikuuta 2008 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 173/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Anne Kumpula, sosiaali- ja terveysministeriö

- suunnittelupäällikkö Tero Meltti, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- ylilääkäri Seppo Koskinen, Kansanterveyslaitos
- osaamiskeskuksen johtaja, professori Kaj Husman, Työterveyslaitos
- kehittämisspäällikkö Raija Hurskainen, Länsi-Suomen lääninhallitus
- sosiaali- ja terveysasioiden johtaja Jussi Merikallio, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Kristiina Laiho, Pikassos Oy.

Lisäksi valtiovarainministeriö on toimittanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettuun lakiin sisältyvät kehittämishankkeiden valtionavustuksen hakemista ja myöntämistä koskevat säännökset kumottaviksi ja eräitä säännöksiä siihen liittyen muutettaviksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman täytäntöönpanoa toteutta-

vien kehittämishankkeiden valtionavustuksiin ehdotetaan sovellettavaksi pääosin valtionavustuslakia. Valtionapuviranomaisena toimisi sosiaali- ja terveysministeriö.

Ehdotettu muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2008.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisjärjes-

telmän uudistamistarve on tullut esiin sekä nykyisestä hankejärjestelmästä vuosina

2003—2006 saatujen kokemusten että toimintaympäristön muutosten vuoksi. Kansallisen terveyshankkeen ja sosiaalialan hankkeen toimeenpanon yhteydessä rahoitettujen hankkeiden määrä on ollut suuri ja niiden muodostaman kokonaisuuden hallitseminen on hallituksen esityksen mukaan ollut työlästä. Asetetut sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisvaltaisen kehittämisen, tehostamisen ja uudistamisen tavoitteet eivät tämän vuoksi ole läheskään aina toteutuneet. Kokonaisvaltaisen uudistustyön sijasta järjestelmä on tuottanut pirstaleista ja lyhytjänteistä kehittämistyötä. Nykyisen hankejärjestelmän ongelmana on pidetty erityisesti tulosten perustoimintaan siirtymisen ja leviämisen riittämättömyyttä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämissuunnitelmassa (KASTE 2008—2011) on määritelty lähivuosien kehittämistavoitteet ja toimenpiteet, joilla ne voidaan saavuttaa. Kehittämishankkeiden valtionavustuksia koskevan hallituksen esityksen tavoitteena on valtionavustusten suuntaaminen strategisesti merkittäviin kehittämiskohteisiin ja -hankkeisiin. Hankealoitteet laaditaan kuntien, järjestöjen ja muiden alueellisten toimijoiden laajassa yhteistyössä. Rahoituspäätöksen tekee lakiehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö. Valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä on lakiehdotuksen 5 b §:n 2 momentin mukaan sekä kansallisen kehittämissuunnitelman sosiaali- ja terveyspoliittisten tavoitteiden että alueellisten kehittämistarpeiden huomioon ottaminen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitettyä kehittämishankkeiden valtakunnallisen ohjauksen vahvistamista välttämättömänä kansallisesti asetettavien tavoitteiden saavuttamiseksi ja eri alueiden hankkeiden yhteistyön edistämiseksi.

Alueelliset johtoryhmät suunnittelevat, ohjaavat ja koordinoivat alueilla tapahtuvaa kehittämistyötä. Valiokunta toteaa, että alueellisilla johtoryhmillä on tärkeä merkitys hankkeiden tulosten leviämisen ja käytäntöön juurruttamisen kannalta. Sosiaali- ja terveysministeriön alaisen kehittämissuunnitelman asiantuntemus on tarpeen sekä kehittämistyön valmistelussa että

hankkeiden seurannassa ja arvioinnissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös järjestöt ovat kuntien kumppaneina tiiviisti mukana uusien toimintatapojen ja palveluiden kehittämistyössä.

Kunta- ja palvelurakennemuutostuksella vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen väestöpohjaa. Kansallisen kehittämissuunnitelman mukaan erityispalvelujen kuntayhtymät rakentuvat alkuvaiheessa nykyisten sairaanhoitopiirien aluepohjalle. Valiokunta toteaa, että strategisissa kehittämissuunnitelmissa on tarpeen ottaa huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallisen kokonaisuuden turvaaminen samoin kuin kehittämisen erivaiheisuus kunnissa.

Voimassa olevan lain mukaan sairaanhoitopiireille on voitu myöntää valtionavustusta enintään 50 prosenttia kehittämissuunnitelman kustannuksista ja muille kunnille ja kuntayhtymille enintään 75 prosenttia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että kaikkien kehittämissuunnitelmissa valtionavustusten osuus yhtenäistetään enintään 75 prosentiksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

Voimaantulosäännös. Läninhallitukset huolehtivat vuoden 2009 loppuun asti läninhallitusten tai sosiaali- ja terveysministeriön päätöksillä vuosina 2006—2007 myönnettyjen kehittämissuunnitelmissa valtionavustusten valvonnasta ja maksatuksesta sekä vuoden 2010 loppuun asti lopullisten valtionavustuspäätösten tekemisestä. Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen selkeyttämistä siten, että näihin kehittämissuunnitelmiin sovelletaan edelleen nykyisin voimassaolevia säännöksiä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi voimaantulosäännös muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotus

(1 mom. kuten HE)

Lakia sovelletaan vuonna 2008 ja sen jälkeen myönnettäviin valtionavustuksiin. *Sosiaali- ja terveysministeriön tai lääninhallituksen ennen*

vuotta 2008 hyväksymiin valtionavustukseen oikeuttaviin kehittämishankkeisiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

(3 mom. kuten HE)

Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Jukka Mäkelä /kok
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Håkan Nordman /r
jäs.	Risto Autio /kesk	Päivi Räsänen /kd
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Pertti Salovaara /kesk
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Paula Sihto /kesk
	Arja Karhuvaara /kok	Anni Sinnemäki /vihr
	Anneli Kiljunen /sd	Satu Taiveaho /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.